

Θεσσαλονίκη, 22 Νοεμβρίου 2011

ΟΜΙΛΙΑ
16^ο ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
"ΕΝΕΡΓΕΙΑ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2011"
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ (Ι.Ε.Ν.Ε.)
(Ξενοδοχείο "Athens Ledra Marriott")

ΘΕΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ :

"Προσαρμογή της Ενεργειακής Αγοράς στις Νέες Συνθήκες της Ελληνικής Οικονομίας"

ΘΕΜΑ 1ης ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ :

"Η Νέα Οικονομική Πραγματικότητα και η Ενεργειακή Αγορά στην Ελλάδα"

ΘΕΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ :

"Παρούσα Ενεργειακή Κατάσταση και Προοπτικές στην Ελληνική Ενεργειακή Αγορά"

Αγαπητοί σύνεδροι - Κυρίες και κύριοι,

Η οικονομική και πολιτική κρίση που βιώνει τα τελευταία δύο (2) χρόνια η χώρα, επιτάχυνε την αναπόφευκτη αναγκαιότητα για μια ιστορική μετάβαση, η οποία θα μας οδηγήσει σε μια νέα αφετηρία επανεκκίνησης για την πολιτική και οικονομική ζωή της Χώρας μας.

Το πρώτο βήμα για την επανεκκίνηση αυτή ευελπιστούμε ότι θα επιτελέσει η μεταβατική κυβέρνηση που σχηματίστηκε υπό τον κ. Λουκά Παπαδήμο και έτυχε της εμπιστοσύνης της ευρείας πλειοψηφίας της Βουλής.

Μια κυβέρνηση που όλοι ευχόμαστε να επιτύχει στους συγκεκριμένους στόχους της, ώστε να οδηγήσει τη χώρα μέσα από συνθήκες οικονομικής και κοινωνικής ομαλότητας, στη διενέργεια των εκλογών του προσεχούς Φεβρουαρίου.

Είναι προφανές ότι, όλοι πλέον συμφωνούμε, στην ανάγκη αυτής της νέας αφετηρίας.

Όλοι συμφωνούμε στο ότι, για να πορευτεί η Ελλάδα σε υγιείς λεωφόρους, απαιτείται ένα νέο στιβαρό παραγωγικό όχημα, το οποίο θα δίνει έμφαση και θα εστιάζει στην αύξηση της παραγωγικότητας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και εν γένει την αποτελεσματικότητα της οικονομίας μας.

Στο πλαίσιο αυτό, η ενέργεια ως ένας από τους σημαντικότερους και πιο δυναμικούς τομείς της Εθνικής Οικονομίας, καλείται να παίξει έναν νευραλγικό ρόλο σ' αυτή τη νέα αφετηρία της χώρας.

Γιατί η ενέργεια επηρεάζει άμεσα τη ζωή μας, καθώς και μια σειρά παραμέτρων που συμβάλουν στη δημιουργία αναπτυξιακού πλεονάσματος και σοβαρής προστιθέμενης αξίας για την οικονομία της χώρας και την ευημερία των πολιτών.

Ποιά είναι, όμως, σήμερα η παρούσα ενεργειακή κατάσταση στην Ελλάδα ;

Όπως είναι γνωστό, η ανάπτυξη ενός Μακροχρόνιου Ενεργειακού Σχεδιασμού αποτελεί υποχρέωση της Χώρας. Η Χώρα μας, όπως και κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, είναι ελεύθερη να σχεδιάσει, τόσο τις πηγές, από τις οποίες θα αποκτά ενέργεια, όσο και τις μεθόδους της χρήσης της. Ωστόσο, η εσωτερική ενεργειακή αγορά δεν μπορεί παρά να λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες που η ΕΕ έχει θέσει και η Χώρα μας έχει υιοθετήσει, αναφορικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία του καταναλωτή. Επιπρόσθετα, η εσωτερική αγορά πρέπει να λειτουργεί με τις αρχές της διαφάνειας και του υγιούς ανταγωνισμού.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω παραμέτρων και αναγκών, η Χώρα μας καλείται, κατ' αρχάς, να επαναπροσδιορίσει το ενεργειακό της μίγμα, ώστε αυτό να είναι συμβατό με την ενεργειακή πραγματικότητα, από δω και μπρος και, ιδίως, μέσα σ' ένα περιβάλλον οικονομικής κρίσης. Καλείται, επίσης, να επαναπροσδιορίσει πολλές από τις συνθήκες της λειτουργίας της χονδρεμπορικής αγορά ηλεκτρισμού, η οποία τα τελευταία χρόνια κυριολεκτικά δεινοπαθεί. Μιας αγοράς που πρέπει να εναρμονισθεί τάχιστα με τις λοιπές ευρωπαϊκές, εν όψει του επερχόμενου νέου ενιαίου μοντέλου λειτουργίας, το οποίο θα πρέπει να εφαρμοσθεί μέχρι το 2015.

Κυρίες και Κύριοι,

Είναι γνωστό ότι η χώρα διαθέτει σημαντικά αποθέματα λιγνίτη. Η Ελλάδα κατέχει τη δεύτερη θέση σε παραγωγή λιγνίτη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την έκτη θέση παγκοσμίως. Με βάση τα συνολικά αποθέματα και τον προγραμματιζόμενο ρυθμό κατανάλωσης στο μέλλον, υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα οι υπάρχουσες ποσότητες λιγνίτη επαρκούν για τα επόμενα 45 χρόνια.

Ο λιγνίτης βρίσκεται σε αφθονία στο υπέδαφος της Ελλάδας και αποτελεί διαχρονικά το σημαντικότερο εθνικό μας, ορυκτό αγαθό. Το αγαθό, που στηρίξε την πατρίδα μας επί δεκαετίες και θα μπορούσε, με σωστές μεθόδους και πολιτικές, να τη στηρίξει και στο μέλλον. Γιατί ο λιγνίτης έχει χαμηλό κόστος εξόρυξης, σταθερή και άμεσα ελέγξιμη τιμή και παρέχει σταθερότητα και ασφάλεια ανεφοδιασμού.

Συγχρόνως, προσφέρει χιλιάδες θέσεις εργασίας στην ελληνική περιφέρεια, ιδιαίτερα σε περιοχές που εμφανίζουν μεγάλα ποσοστά ανεργίας. Όμως, πρέπει να ομολογηθεί ότι, η χρήση του λιγνίτη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, έγινε, σε καλές οικονομικές συγκυρίες, κατά σπάταλο και αντιοικονομικό τρόπο, χωρίς να σκεφτούμε ότι αυτή η πηγή θάμπρεπε, ίσως, να διαφυλαχθεί ως ενεργειακή εφεδρεία.

Σήμερα, φαίνεται ότι, στο πλαίσιο του γενικότερου επαναπροσδιορισμού και ανασύνταξης της ενεργειακής αγοράς, θα πρέπει να σχεδιασθεί μια πολιτική σταδιακής απεξάρτησης από τον λιγνίτη. Μια βαθμιαία υποκατάσταση του λιγνίτη από καθαρότερες πηγές παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

Ωστόσο, η σταδιακή απεξάρτηση από το λιγνίτη **δεν συνεπάγεται επ' ουδενί, και το τονίζω επ' ουδενί**, απώλεια των υφιστάμενων θέσεων εργασίας. Για μας, στη Νέα Δημοκρατία, η ανάπτυξη δεν μπορεί παρά να λαμβάνει υπόψη της τις κοινωνικές ευαισθησίες, ιδιαίτερα τη διατήρηση και επαύξηση των θέσεων εργασίας στην κρίσιμη αυτή περίοδο.

Όπως προαναφέρθηκε, η λειτουργία της εσωτερικής αγοράς δεν μπορεί παρά να είναι εναρμονισμένη με τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Και μια από αυτές τις απαιτήσεις είναι η εκχώρηση του 40% της λιγνιτικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας σε ιδιώτες, ζήτημα το οποίο παλινωδεί και μέχρι σήμερα, τουλάχιστον, δεν έχει διευθετηθεί.

Η μεταλιγνιτική εποχή, στην οποία θα αρχίσει να εισέρχεται η χώρα μας σταδιακά περί το τέλος της τρέχουσας δεκαετίας, δεν μπορεί να στηριχθεί, με βάση τα σημερινά τεχνολογικά δεδομένα, μόνο στις Ανανεώσιμες Πηγές.

Οι Α.Π.Ε., ανεξαρτήτως μεγέθους και είδους, από τη φύση τους δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τους σταθμούς βάσεως για ηλεκτροπαραγωγή.

Γι' αυτό ακριβώς το λόγο, το στρατηγικό εγχείρημα αλλαγής του μοντέλου ηλεκτρικής παραγωγής της χώρας, το οποίο επί δεκαετίες στηρίχθηκε στον εγχώριο λιγνίτη, το εισαγόμενο πετρέλαιο και την τελευταία δωδεκαετία, στο εισαγόμενο Φυσικό αέριο, απαιτεί σοβαρότητα και υπεύθυνες πολιτικές. Η αλλαγή της σύνθεσης του ενεργειακού μας μίγματος απαιτεί σταδιακή και όχι απότομη αλλαγή, χωρίς μελέτη και σχέδιο.

Η απεξάρτηση λοιπόν από το λιγνίτη πρέπει να γίνει προοδευτικά, ώστε να ακολουθήσει πλέον ορθολογικά η περαιτέρω διείσδυση των Α.Π.Ε., από αιολικούς, φωτοβολταϊκούς και υδροηλεκτρικούς σταθμούς, ταυτόχρονα με την αναζήτηση και εξόρυξη εγχώριων υδρογονανθράκων, καθώς και την πλήρη αξιοποίηση του γεωθερμικού δυναμικού της χώρας.

Με βάση την ευρωπαϊκή οδηγία για τις ΑΠΕ, και την υποχρεωτική επίτευξη του στόχου 20-20-20, η συμμετοχή των Α.Π.Ε. θα πρέπει σταδιακά να φτάσει το 20% το 2020, στόχος ο οποίος όπως διαφαίνεται από τις εξελίξεις θα επιτευχθεί, έστω και με δυσκολίες ή ελαφρές καθυστερήσεις.

Η όσο το δυνατόν ταχύτερη διείσδυση καθαρών μορφών ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας μας, ενισχύει την εθνική οικονομία και συνεισφέρει προς την κατεύθυνση της περιβαλλοντικής προστασίας.

Θα πρέπει όμως σε κάθε περίπτωση, ο νέος ενεργειακός προσανατολισμός της χώρας, για την αξιοποίηση των δωρεάν ενεργειακών πόρων που διαθέτει σε αφθονία, δηλαδή του ηλίου και του ανέμου, να λαμβάνει υπόψη και την ανάγκη προστασίας των Ελλήνων καταναλωτών. Την όσο το δυνατόν ορθολογική, δηλαδή, επιβάρυνσή και έμμεση συμμετοχή τους στη λειτουργία των επενδύσεων Α.Π.Ε.

Παράλληλα, η έμφαση που δίνεται υπό τις σημερινές οικονομικές συνθήκες, για "πράσινη ανάπτυξη" μέσω της ενίσχυσης των Α.Π.Ε., πρέπει να πάψει να κινείται ανορθολογικά και σε πολλές περιπτώσεις να αγγίζει τα όρια της υπερβολής. Διότι η κατάσταση αυτή, έχει οδηγήσει ήδη την ενεργειακή αγορά σε μια ανεξέλεγκτη φωτοβολταϊκή φρενίτιδα με πολλά θύματα, όπως για παράδειγμα τους Έλληνες αγρότες.

Κυρίες και κύριοι σύνεδροι,

Η Νέα Δημοκρατία την περίοδο που είχε την ευθύνη διακυβέρνησης της χώρας δρομολόγησε και διαμόρφωσε σε μεγάλο βαθμό την υφιστάμενη ενεργειακή κατάσταση στη χώρα και την μελλοντική προοπτική της ελληνικής ενεργειακής αγοράς, χτίζοντας πάνω σε υγιή θεμέλια.

Είναι γνωστό ότι έθεσε τις βάσεις ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου, στην προσπάθεια περαιτέρω ορθολογικής διείσδυσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στο ενεργειακό ισοζύγιο της χώρας.

Θέσπισε ένα σταθερό και ασφαλές πλαίσιο που είχε ως αποτέλεσμα τον υπερτριπλασιασμό της εγκατεστημένης ισχύος από Α.Π.Ε., με απώτερο στόχο, οι ενεργειακές επενδύσεις στη χώρα να συμβαδίζουν με την αναπτυξιακή "αιφορία".

Γιατί το νέο ενεργειακό μοντέλο της χώρας πρέπει να δίνει έμφαση στην ενεργειακή επάρκεια και αξιοπιστία της, την κοινωνική και περιβαλλοντική ασφάλεια και κατά συνέπεια σε μια βιώσιμη αειφόρο ανάπτυξη.

Προς αυτή την κατεύθυνση η ενεργειακή πολιτική της χώρας, είναι προφανές ότι θα πρέπει να εστιάζει στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση των καθαρών μορφών της ενέργειας, καθώς και στη θεμελιώδη αρχή της Εξοικονόμησης Ενέργειας.

Όμως η εθνική ενεργειακή πολιτική της χώρας, σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να κινείται μονόπλευρα και εσωστρεφώς, υποβαθμίζοντας ή και εγκαταλείποντας τη διεθνή της διάσταση και προοπτική.

Η επιθετική διεθνής ενεργειακή στρατηγική που έχει ήδη διαμορφώσει η Νέα Δημοκρατία, νομίζω ότι δείχνει την κατεύθυνση που η χώρα πρέπει να ακολουθήσει στο μέλλον.

Και αυτό γιατί περισσότερο από κάθε άλλη φορά, η χώρα μας αποδεικνύεται ότι διαθέτει εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, που την καθιστούν ένα ασφαλές διεθνές ενεργειακό δίαυλο, αλλά ταυτόχρονα και παραγωγό ενεργειακών προϊόντων.

Η διπλωματία των μεγάλων ενεργειακών αγωγών και δικτύων, η παρακίνηση για έρευνα και συμμετοχή της χώρας στα διεθνή project εξόρυξης υδρογονανθράκων, καθώς και ο σχεδιασμός μεγάλων στρατηγικών επενδύσεων σε Α.Π.Ε., τοποθέτησαν την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια στο κέντρο του ευρωπαϊκού ενεργειακού χάρτη.

Σήμερα λοιπόν η Ελλάδα δεν έχει την πολυτέλεια να αφήνει ανεκμετάλλευτα γεωστρατηγικά πλεονεκτήματα, τα οποία στο μέλλον θα της εξασφαλίζουν σημαντικά οικονομικά και γεωπολιτικά οφέλη. Αρκεί βέβαια σε κάθε περίπτωση να τηρούνται οι αρχές της διαφάνειας, της προάσπισης του δημοσίου συμφέροντος και των εθνικών κυριαρχικών της δικαιωμάτων.

Περισσότερο από κάθε άλλη φορά, η χώρα μας και επιτρέψτε μου εδώ μια ειδική αναφορά στη Βόρεια Ελλάδα, αποδεικνύεται ότι διαθέτει τα σημαντικά εκείνα συγκριτικά πλεονεκτήματα ενός ασφαλούς πεδίου παραγωγής ή διέλευσης και εξαγωγής ενεργειακών προϊόντων (ηλεκτρικής ενέργειας, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, πετρελαίου, φυσικού αερίου κ.λ.π.). Ιδιαίτερα σε μια τέτοια συγκυρία όπως η τρέχουσα, όπου οι πρόσφατες εξελίξεις στις αραβικές χώρες, ενδυναμώνουν ακόμη πιο πολύ και καθιστούν ως πρώτη προτεραιότητας, το ρόλο της διπλωματίας των διεθνών ενεργειακών αγωγών και δικτύων.

Εμείς ως Νέα Δημοκρατία αυτή την προοπτική την μετατρέψαμε σε κεντρική στρατηγική επιλογή την περίοδο της διακυβέρνησής της, με συγκεκριμένη στόχευση, μέσω της προώθησης και υπογραφής μεγάλων διεθνών συμφωνιών.

Συμφωνιών με σαφή γεωστρατηγικά οφέλη για την Ελλάδα, όπως αυτά του αγωγού πετρελαίου Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολη ή των αγωγών φυσικού αερίου ITGI, IGB και South Stream. Οφέλη που προκύπτουν επίσης από τις διμερείς συμφωνίες συνεργασίας, με την Αλβανία στον τομέα της ενέργειας ή την προώθηση σημαντικών διεθνών ηλεκτρικών διασυνδέσεων με άλλες γειτονικές χώρες όπως, την Τουρκία και την Ιταλία.

Πλέον στην καινούρια μας αφετηρία, ακολουθώντας ως χώρα ένα νέο, περισσότερο παραγωγικό μοντέλο, κύρια επιδίωξη όλων μας πρέπει να είναι η ανάδειξη της Ελλάδας όχι απλά σε ενεργειακό μονοπάτι και σταυροδρόμι διεθνών αγωγών και δικτύων, αλλά ταυτόχρονα και σε παραγωγό ενεργειακών προϊόντων.

Στόχος τόσο η διασφάλιση της ενεργειακής επάρκειας της χώρας όσο και η εξαγωγή εγχώριας παραγόμενης ενέργειας, μέσω της παροχέτευσής της σε ευρωπαϊκούς ενεργειακούς διαύλους και προορισμούς.

- Η κατασκευή και διέλευση μεγάλων ενεργειακών αγωγών και δικτύων πετρελαίου, φυσικού αερίου και ηλεκτρισμού,
- Η εστίαση στην έρευνα και εξόρυξη υδρογονανθράκων,
- Η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου και της γεωθερμίας,
- Οι μεγάλες επενδύσεις σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας,

αποτελούν προτεραιότητες μιας ουσιαστικής αναπτυξιακής προοπτικής με σημαντικά στρατηγικά οφέλη για την Ελλάδα.

Η χώρα μας θα πρέπει να εκμεταλλευθεί το γεγονός ότι βρίσκεται στο επίκεντρο νέων ενεργειακών πεδίων και οδούσεων, ώστε να προσελκύσει μεγάλες στρατηγικές επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας.

Σύμφωνα με υπολογισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέχρι το 2020 θα απαιτηθούν σε όλη την Ευρώπη, επενδύσεις στον τομέα Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου ύψους 1,1 τρισεκατομμυρίου ευρώ :

- 500 δις € σε μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (εκ των οποίων 350 δις € σε μονάδες Α.Π.Ε.),
- 200 δις € σε δίκτυα μεταφοράς ενέργειας και
- 400 δις € σε δίκτυα διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου.

Στο πλαίσιο αυτό, τα οικονομικά οφέλη για την Ελλάδα από την κατασκευή και διέλευση διεθνών αγωγών φυσικού αερίου εντός της επικράτειας, όπως για παράδειγμα του Ελληνοϊταλικού (IGI) ή του Trans Adriatic Pipeline (T.A.P.), είναι ιδιαίτερα σημαντικά.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (Ι.Ο.Β.Ε.) με τίτλο : "Η Ελλάδα ως ενεργειακός δίαυλος προς την Ευρώπη", η διάνοιξη του Νοτίου Διαδρόμου αγωγών φυσικού αερίου μέσω της Ελλάδας, αναμένεται να δημιουργήσει από 413 έως 445 εκατομμύρια ευρώ προστιθέμενης αξίας στην ελληνική οικονομία.

Παράλληλα, σύμφωνα με την ίδια μελέτη, εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν 10.600 έως 11.700 νέες θέσεις εργασίας σε κλάδους της ελληνικής βιομηχανίας και των υπηρεσιών κατά τη διάρκεια της κατασκευής των συγκεκριμένων αγωγών.

Ωστόσο, η συγκεκριμένη εξέλιξη δεν είναι εγγυημένη. Εξαρτάται αποκλειστικά από το σχεδιασμό και τις αποφάσεις των μετόχων των κατασκευαστικών σχημάτων και κοινοπραξιών. Είναι όμως στο χέρι της ελληνικής πλευράς, να αποφύγει με κάθε τρόπο τη δημιουργία εμποδίων και να στηρίξει έμπρακτα την υλοποίηση και διέλευση των διεθνών ενεργειακών αγωγών μέσα από την Ελληνική Επικράτεια.

Γιατί προκειμένου να επιστρέψει σε τροχιά οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, η ελληνική οικονομία και κοινωνία θα πρέπει να αντιπαρέλθει τον σκεπτικισμό ως προς τις μεγάλες ξένες επενδύσεις και να αγκαλιάσει τις ευκαιρίες που αυτές προσφέρουν στη χώρα.

Μορφοποιώντας, τέλος το πλαίσιο των βασικών προϋποθέσεων και προτεραιοτήτων, που καθορίζουν τις προοπτικές στην Ελληνική Ενεργειακή Αγορά, θα μπορούσαμε να επισημάνουμε ότι πλέον είναι επιτακτική και αναγκαία :

- Η εξασφάλιση καθαρών κανόνων λειτουργίας της απελευθερωμένης αγοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου, ώστε οι ιδιωτικές επενδύσεις σε μονάδες ηλεκτροπαραγωγής να υποστηριχθούν και να ενθαρρυνθεί η περαιτέρω λειτουργία τους.
- Η προώθηση των Συμπράξεων του Δημόσιου με τον Ιδιωτικό τομέα για την υλοποίηση των έργων ενίσχυσης και επέκτασης των ενεργειακών υποδομών.
- Η διασφάλιση της ουσιαστικής ανεξαρτησίας των Διαχειριστών των δικτύων μεταφοράς και ο αποτελεσματικός ρυθμιστικός έλεγχος της λειτουργίας των υποδομών ενέργειας.
- Η δημιουργία ενός ξεκάθολου επενδυτικού πλαισίου αξιοποίησης του υπεδάφους, της γεωθερμίας και του ορυκτού πλούτου της χώρας.
- Η επιτάχυνση των διαδικασιών έρευνας και εξόρυξης υδρογονανθράκων.
- Η ενίσχυση της συμμετοχής των Βιοκαυσίμων στο εγχώριο ενεργειακό ισοζύγιο.
- Η αξιοποίηση της Βιομάζας και η ενεργειακή αξιοποίηση των απορριμμάτων.
- Η συνέχιση της προώθησης της διπλωματίας των ενεργειακών αγωγών και δικτύων, καθώς και η διευθέτηση των Αποκλειστικών Οικονομικών Ζωνών (Α.Ο.Ζ.) με την Κύπρο, την Τουρκία, την Αλβανία, την Αίγυπτο και τη Λιβύη,

που αποτελούν καίριες πρωτοβουλίες με σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα και γεωστρατηγικά οφέλη, τα οποία απορρέουν από δικαιώματα που παρέχει το Διεθνές Δίκαιο και το Δίκαιο της Θαλάσσης στη χώρα μας.

Οι προοπτικές στην Ελληνική Ενεργειακή Αγορά με βάση τα όσα προανέφερα, μπορούν να χαρακτηρισθούν λαμπρές, ευοίωνες και ελπιδοφόρες.

Είναι στο χέρι μας ως οικονομία και ως κοινωνία να αδράξουμε τις ευκαιρίες.

Είναι στο χέρι μας, πολιτικοί και πολίτες, επιστήμονες και επιχειρηματίες, κρατικοί λειτουργοί και των φορείς να "ενεργοποιηθούμε" θετικά και να χτίσουμε έναν στιβαρό ενεργειακό πυλώνα, πάνω στον οποίο θα πατάει γερά η Ελλάδα.